

SZÉKELYFÖLD

Politikai, közgazdasági, társadalmi és szépirodalmi hirlap.

A kézdivásárhely városi és vidéki vadász-egyesület hivatalos közlönye.

Megjelenik hetenkint kétszer, esütörtökön és vasárnap.
Előfizetési árak: Egész évre 5 frt, fél évre 2 frt 50 kr, negyed évre 1 fr 20 kr. — Egyenlő részletekben is. — Községek, tanítók, iparosok és egyesületek, melyek egyenként, ha előfizetnek, 4 frtért kapják a lapot.

Felölös szerkesztő: Dobay János.

Kiadó-tulajdonos: Ifj. Jancsó Mózes.

A lap szellemi részét illető közlemények, a szerkesztőséghez (Dobay János Kézdi-Vásárhelyi) intézendők.
Kiadóhivatal: K.-Vásárhelyi Ifj. Jancsó Mózes könyvny. dájában, hová a hirdetések s előfizetési pénzek küldendők.

A provizórium.

Császári parancsra Badeni gróf ismét Budapestre sietett. Az osztrák miniszterelnök mostani látogatása szorosan összefüggött a kvótaügygel s ezzel kapcsolatosan az osztrák parlamenti viszonyokkal. De hát az osztrák pártviszonyok s a parlamenti helyzet mai alakulásában teljesen mindegy, akár megegyezésre jut egymással a két kormány, akár pedig nem jut.

Mert ha Wolf és társai nem akarják, még az ötven százalékos kvótát sem képes keresztül vinni Badeni gróf az osztrák képviselőházban.

De mert a magyar kormány még a 35-ös kvótába nem csak hogy nem akar, de nem is fog belemenni, az osztrák kormány se most, se pedig később nem fogja a magyar kormány fölött aratott diadalával elnémithatni az osztrák-német pártok obstrukciós zajongását.

Mivel pedig obstrukció alatt álló parlament a kiegyezési és kvótajavaslatokat le nem tárgyalhatja, az osztrák parlamenti helyzet nem csak hogy erős visszahattással van a magyar kormány és a magyar parlament helyzetére, hanem valósággal magyar ügyggyé, magyar kérdésévé lett a legfontosabb érdekeink szempontjából.

Mikor ér majd véget Ausztriában az obstrukció, mikor és miként lesz meg a kvóta-egyezmény?

Badeni gróf az osztrák főrendeknek már kijelentette, hogy június közepétől egész őszig elnapolja a bécsi parlamentet. Badeni

nyilatkozatát megerősítik a pénteki események s most már mind bizonyosabbá válik, hogy ősz előtt nem kerülnek tárgyalásra a kiegyezési javaslatok. Ezt igazán sajnálnók, mert a nagyobb izgalom elkerülése céljából még az esetre is, ha a parlamenti tárgyalások az egész nyarat vennék igénybe, mégis minél előbb le kellett volna tárgyalni ezeket a javaslatokat.

Provizórium csak halasztást és elnapolást jelent, nem pedig megoldást. Ám ha az osztrák parlamenti helyzet éppen-séggel lehetetlenné teszi a kiegyezési és kvótajavaslatoknak parlamenti letárgyalását, ha kell, megbarátkozunk a provizórium gondolatával is, különösen az esetre, ha az illetékes tényezők biztosítékot nyújtanak nekünk abban a tekintetben, hogy néhány hónap múlva a parlamenti helyzet Ausztriában gyökeresen meg fog változni.

Még pedig úgy s olyan irányban, a mely lehetővé teend a kiegyezési javaslatoknak és a kvótaegyezménynek gyors és zavartalan letárgyalását.

A legújabb hírek, sajnos, nagyon is valószínűvé teszik a provizórium bekövetkezését. Meghajlunk tehát a helyzet kényszerűsége előtt. De ha a viszonyok Ausztriában már odáig fejlődtek, hogy parlamenti avagy kormányválság nélkül a kibontakozást ebből a mostani zürzavarból nem lehet megtalálni, úgy siettetni kell a válság kitörését.

Nyilvánvaló tény lévén, hogy Bánffy

Dezső nagy és egységes párttal rendelkezik s hogy a magyar miniszterelnök pozíciója ép oly szilárd lefelé, mint fölfelé s hogy inkább Badeni gróf az, a ki nem tud a helyzet nehézségeivel megküzdeni: logikusnak, természetesnek, sőt talán szükségesnek is látszik, hogy Badeni gróf — ha csak a Lueger eszméje ki nem menti őt a hinárból — engedje át a maga helyét olyan államférfiúnak, a ki az osztrák pártviszonyok szanálására képes lévén, biztosítékot nyújthat az iránt, hogy a provizóriumot nem újabb nehézségek és bonyodalmak előidézésére, hanem a kiegyezési javaslatok keresztülvitelének a biztosítására fogja felhasználni.

P. Sz.

Politikai hírek.

A képviselőház ülése.

Budapest, máj. 23. A ház ma folytatólag tárgyalta az esküdtbiráskodási javaslatot.

Serbán Miklós azt kívánja, hogy a románok által lakott vidékeken az esküdtek tudjanak románul beszélni.

A néppárti Kubinyi ugyanazt óhajtja a megfelelő vidékeken a többi nemzetiségek számára is.

Győry Elek indítványozza, hogy az esküdti tisztre ne a 26-ik, hanem már a 24-ik életév képesítsen. Az adócenzenzus eltörölendő.

Gr. Zichy Jenő és Barabás Béla tiltakoznak Serbán nemzetiségi beszéde ellen.

Erdély Sándor igazságügyminiszter reflektál a javaslatokra.

A ház az eredeti javaslatot lényegtelen módosításokkal elfogadja.

A képviselőház kiadta ifj. Ábrányi Kornélt, a reá mért büntetés megkezdésére.

TÁRGZA.

Kiváncsiságból.

— Hát nem elég, hogy kárhözatos könnyelműségével addig jutott, még tovább is akar menni ezen a lejtőn? Elza, gondolja meg, mit tesz! Hiszen most elérte már, amire oly nagyon vágyott, megismerte a dalszarnokok mosusztól fűlledt levegőjét. Nem-e maga mondta, hogy csak bele akar pillantani, meg akarja ismerni, hogy azután örökre elforduljon tőle...

— De hát azt csak nem veheti most már rossz néven, hogy egyszer, egyetlen egyszer, pár vig órát akarok egy chambre séparée-ban eltölteni. Tudhat, hogy csupán kiváncsiságból — ugyanabból a kíváncsiságból, mely ime a legünnepeltebb orpheumi primadonnává tett. Hát nem bizik bennem? Nem tudja, hogy azért csak a magáé vagyok, hogy szerelmem maga iránt bátyát von körülöttem mindenki előtt? No, nézzén már rám, ne legyen olyan... olyan tulszentimentális. Hiszen modern világot élünk, a melyben a bizarrságok és excentrikus „stílik” egymást érik. S aztán, ha egyszer a maga kis engedel-

mes felelősége lesznek, olyan szépen, olyan nyárspolgárisan fogunk élni, hogy az én színpadi szereplésem emléke csupán mint valami álom marad hátra. Hogy szép, kellemes vagy rossz álom-e, azt nem tudom...

— Nem! Nem engedhetem, fellázad a lelkem ez ellen! Ön tudja, hogy szeretem, ön is szeret, a mint mondja. Ebből én jogokat formálhatnék magamnak. Hát el tudja ön azt képzelni, hogy egy vőlegény nyugodt lélekkel nézze végig, hogy menyasszonya egy idegen férfiú társaságában mulasson egy „chambre séparée-ban.” Nem elég-e, hogy annyit engedtem meg önnek?!

— Tudja mit? Jöjjön el maga is. Jó lesz.

— Hát gunyt akar belőlem üzni? El tudja képzelni, hogy végig tudnék nézni egy orgiát, amelynek hősnője, kit szívem minden dobbanásával szeretek. Mindaz, a mi eddig történt, már elegendő lett volna arra, hogy elforduljak öntől. De nem tettem. Tudom, hogy a lelke szeplőtlen, tiszta s gyermeces külön-különből, nem pedig romlottságból határozata el magát arra, ami eleinte, ha csak gondoltam is rá, majd grúltté tett. Nem is kísérlem meg többé, hogy lebeszéljem újabb szeszélyéről — mert ez is csak az — józan ítélletére és azután szerelmére bízom a döntést. Azt

mondja, hogy szeret; nos bizonyítsa be, mondjon le örült tervéről! — Ez utolsó szavam!

Ezzel Rád Béla elrohant. Egy néhány perc múlva hordár jött be ugyanazon az ajtón, melyen Béla távozott s egy levélkét hozott Elzának. Ez átvette, elolvasta s aztán csak annyit szólt: — Mondja meg a hadnagy urnak, hogy rendben van.

*

Mindez a főváros „legelőkelőbb” orpheumának egyik öltözőjében történt, melyet csak rövid ideje birt Elza, vagyis a hogy most nevezték: Viron d'Elise. A körülrajongott, szendességében igéző énekesnő, olyan szépen csicseregve adta elő ostéknént dalait, hogy még a nők is, azok a középosztályhoz tartozó nők, kik férjeikkel, — vagy fiatal leányok, kik szüleikkel szokták az orpheumot látogatni s rendesen irigyelik az orpheumi divákat, sem tagadták meg tőle tapsaikat.

(Vége következik.)

Budapest, máj. 25. Az esküdtbíróági javaslat részletes tárgyalása ma eljutott a 15. §-ig, a melynél a szelekező kérdése kerül vita alá.

Sághy Gyula, Ragályi és Györy Elek a szelekező elvével ellenkező indítványokat tesznek.

Erdély Sándor miniszter felszólalása után, a ház elfogadja az eredeti szöveget.

Intendáns válság.

Budapest, máj. 24. Mint értesülünk, a belügyminiszter által Noposa báró kívánságára megindított vizsgálatot Huszár Kálmán min. tan. már befejezte. Dacára annak, hogy a vizsgálat kétségkívül konstatació, hogy Noposa br. intendáns hivataloskodásához semmi rozálás nem férhet, Noposa br. mégis el van határozva, hogy lemondását benyújtja. Erre kétségkívül az vezetői Noposát, hogy azok a támadások, a melyeket eddig az ő személye ellen intéztek a lapok, ezután már megárvhatnának azoknak a műintézeteknek, a melyek az ő vezetése alatt állottak.

Budapest, máj. 24. Br. Noposa Elek lemondott az intendánsi állásról. A lemondást a belügyminiszter valószínűleg elfogadja. Noposa utóda egyelőre kormánybiztosi minőségben neveztetik ki és hirszerint Huszár Kálmán miniszteri tanácsos van erre az állásra kizemelve.

A provizorium.

Bécs, máj. 24. A provizorium biztosra vehető még pedig hosszabb időig fog tartani, hogy aztán a kvótát illetőleg biztos adatokat lehessen beszerezni. A kiegyezési tárgyalások hajótörését Badeninek tulajdonítják, aki nem birt kezességet vállalni arra nézve, hogy a javaslatokat még a nyáron megszavaztatja. A provizoriumot csak az ősszel fogják tárgyalni. Badeni még a 36—34 százalék állásponton van, míg Bánffy báró a 33.4 százalékhoz ragaszkodik.

A sajtószabadság.

Hosszas előkészítés után egy, állítólag a sajtószabadság érdekében rendezett, de minden ellenkező biztosítás dacára pártpolitikai érdekekben reálizált tüntetés volt az imént Budapesten a sajtószabadság érdekében, mely a legelőkelőbb negyvennyolcas vívmányok közé tartozik, s melyet megsérteni, megszorítani, veszélyeztetni senkinek sem jutott eszébe.

A sajtószabadság a magyar alkotmány legnagyobb támasza és állampolgáraink szabadságának és egyenlőségének egyik biztosítója. Senkinek sem jutott az eszébe a dicső negyvennyolcas vívmányokat megtingatni s legkevésbé a sajtószabadságot morné bárki is érinteni. A Bánffy-kabinet és igazságügyi minisztere is nagyon távol van attól, hogy ama dicső kor hagyatékának szentségére tegye kezét és mégis akadt egy sereg tüntető, akik kényszerítve érezték magukat, nyitott ajtóknak rontani.

A tüntetők csupa fiatal szociálista munkások voltak, akiket néhány ellenzéki rendező vezetett és kommandírozott. Majdnem sajnáljuk a sajtószabadságot, hogy nem akadtak védelmére jobb elemek, mint a politikai és társadalmi rend leghatározottabb ellenségei. A politikai és társadalmi felforgatás pártjai kezét nyújtottak egymásnak, hogy a világnak bebizonyítsák, hogy veszedelem fenyegeti a sajtószabadságot. De senki sem hitte el ezeknek az elemeknek, amit elhítenni akartak és ezért az értelmes polgári elem távol maradt s tudomást sem vett a dologról.

A függetlenségi párt, a sajtószabadság lovasias védelmezőjének köpenyge alatt, mozgósította az utcazt, hogy alkalmilag, ha majd politikai céljaihoz szüksége lesz rá, megint a keze ügyében legyen; a szociáldemokrata munkáspárt pedig feltűnő módon részt akart egyszer egy hatóságilag engedélyezett tüntetésben venni. Meg akarták mutatni erejüket, hatalmukat, hogy egyszer ismét használhasák az alkalmat botrányt csinálni s magukat áldozatokként szerepeltetni.

És mindez miért?

Az egész világnak beszéli a sajtó s minden művelt ember, hogy az elharapódzó párbajdühnek valahogy elejét kell venni. Módot kell nyújtani arra, hogy a sértett becsületet, jogállamban, fegyver nélkül is meg lehessen védeni. Visszaélésnek hirszerint

detik, ha a megtámadott becsületet pisztolylyal kell védeni és ha a becsületében megsértett kénytelen ellenfelének a fegyverforgatásban való nagyobb jártasságát elszenvadni. Örökös a panasz, hogy a sértett az esküdtől csak nagy ritkán kapja meg a kívánt elégtételt és hogy a legtöbb esetben a sértettet az esküdték felmentő ítélete még mélyebbre lealacsonyítja és megsemmisíti.

És miután Erdély Sándor igazságügyi miniszter a tényállás felismerésében a megsértett magán becsület védelmére kel és a megsértett magán egyénnek alkalmat akar nyújtani, hogy becsületét a törvény ítélőszéke előtt védhesse, ezt a jótékony reformot ürügynek használják egy indokolatlan vészjelhez, amellyel senki sem ijed meg, s a mely senkinek sem imponál.

A középkor és az útközharcz sötét idejéből a modern joghoz és a modern igazsághoz nyújt az a törvény egy világos ösvényt. — írja a „Poster Correspondenz.” Akik nem akarnak erre az ösvényre lépni, azok félnek a törvénytől és irtóznak az igazságtól. A polgári becsület biztos védelme szent kötelessége a szabadelvűségnek és ezt a védelmet a törvényhozásnak a leghatározottabb módon biztosítania kell.

Ne legyen tovább is bitang jöszög a magán becsület!

Székely fiuk Románia helyett magyar földön.

(Vége.)

Az általam Szegedig kísért 70 székely fiuból Aradra jutott 27, Fehértomorra 2, Pecsára 1, Nagylakra 5, Szegedre 18, Csabára 7, Makóra 10. Az egyes helyiségekben elhelyezettek neveit itt közölni fölöslegesnek tartom, miután az alföldre jött fiuk között Háromszék-megyei kevés van. Különbön megyéinkből Felső-Csernáton, Bereczk és Angyalos községből jöttek csoportosabban.

A fent jelzett nagyobb városokban Arad, Békés-Csaba, Szegeden még jó mestereknél többet is el lehetett volna helyezni — annál is inkább, mert a szegedi irányban jelentkezők közül 72-en nem jöttek el.

Különösen Szeged városának ipartestülete — ipar- és kereskedelmi kamarája tanusította jóindulatának szép jelét a székely fiuk iránt. Újságai már előre jelölték, hogy jönnek a székelyek.

Az ipar- és kereskedelmi kamara érdeklődés titkára, Bakay Nándor, a testület titkárával maga is kijött a szegedi-rokusi vasúti pályához. A testület titkára a Szegedre jövő fiukat a szegedi ipartestület helyiségeibe kísért, hol később magam is megjelentem — s ott a mesterek közt szótsoztottam.

Több mester zugolódott, hogy ők nem kaphattak a székely fiukból; ebből óhajukat jövőre többen jegyeztették le a testület titkáranál.

Jól esett látnom, hogy a mesterek a magukhoz vett fiukat mennyire elhalmozták jóindulatukkal — jövőre apjuknak nevezvén magukat — biztatták, bátorították őket.

A székely még az idegenben sem ügyetlen, fiaink tisztességesen kezelt ésokoltva mutatták be új hazájokban, leendő apjuknak: mestereknek, maguknak.

Ha még ehhez vesszük azt, hogy a marosvásárhelyi kereskedelmi és iparkamara esetrel-estére csak szerény, de jóra való fiukat ajánl elhelyezésre, amesterekkel szembe kikötő humanitás módját és a választott mesterség szakszerű megtanítását, azt ellenis őrzi: nincsen miért aggódni fiaink sorsa felől. A Makóra, Nagylakra menendő 15 székely fiu a megérkezésről számírtva még 22 óráig időzött Szegeden; ez alatt a szegedi kereskedelmi és iparkamara tekintélyes titkára, Bokay ur gondoskodott a fiuk tisztességes ellátásáról, sőt a város nevezetesebb utcait is maga mutatta be.

Folyó hó 10-én d. u. 2 órakor Szeged-Mezőhegyes felé vezető útvonalra a még hátra levő 15 székely fiut is feltéve, elrendezte — elbucsuztunk egymástól. Mint ki elvégezte a rábizottakat, miután Szeged nevezetességeit megtekintettük, nyugodtan tértem vissza a mi bőrezes kocs hazánkba. — Mégis — mégis sok körülmény azt az érzést kelté fel bennem, hogy vajjon nem lehetne-e a Székelyföldön egy nagyobb ipari mozgalom megindításával,

iparos osztály nek szellemi és anyagi helyzetének emelésével, gyárak felállításával fajunk jólétének biztosításához nagyobb méretekben hozzájárulni. — Ehhez azonban külső kedvező körülmények is szükségesek, mert a székelyföld a mai közgazdasági állapotát közt bolterjesebb fejlődésre nem nagyon képes.

Vezérférfaink sok jó akarata nem egyszer népünk közönyén török meg. — Meddig tart ez így? A székely faj tömörítése s jólétének biztosítása itt román faj közé beékelve fontos állami érdek.

A székely fiuk kitelepítése is csak úgy lehet fajunkra nézve előnyös, ha a székely nép szellemi és anyagi megismosodása jövőben remélhető, mert ha nem, e körülménnyel is a román terjeszkedésnek egyengetjük útját.

Magyar vidékekre román fiukat sem ártana telepíteni. Különbön hát inkább magyar földön, mint idegenben, adjunk kenyeret fajunknak: de nem mindig és nem nagyon sokáig, mert ehhez talán a közönyösnek látszó székely társadalmi életnek is lesz szava — vagy már népünkben kihalt a fajszeretete? Nincs egy biztosabb jövőre kilátásunk?

Együttérzést, összmunkásságot s a haladáshoz szükséges intézményeket teremtsünk meg önmagunk között s fel fog virágozni iparunk, mezőgazdaságunk — a műveltség a haladás világánál látjuk meg egykor, hogy mily kevesen vagyunk. Addig azonban küldjük ki a székely fiukat nem csak nyors mesterségek megtanulására, hanem nagyobb előkészítéssel ipari szakismeretek, nagyobb tudás elajátítsa ezéljából külföldre is. A hol szükség, álmilag vagy szövetségek által támogassuk a székely fiuk magasabb ipari kiképezését.

A székelyföldnek gyárakra, terjedelmes iparos szervezetekre van szükség, hol a jellem, kitartó munkásság és szakértelem a földolog. Ezek vezetése, részben szervezése a most kitelepített és kitelepítendő s magasabb ipari szakképzettséget szerzendő székely fiainkra vár.

Kézdi-Vásárhely 1897. máj. 20.

Kiss Jenő,

polg. isk. tanár.

A magyar kir. opera.

Az ország legelső műintézete, melyben Magyar-ország előrehaladó kultúrája nyomatókos kifejezésre jut, a m. k. operaház és a vele organikus összefüggésben álló budapesti nemzeti színház. Mind a két intézet állami adminisztráció alatt van és tetemes országos szubvenziót élvez. Kulturális és nemzeti szempontból tehát országos érdekű úgy az, amely ma a képviselőházban egy interpelláció alakjában szóvá tetetett és ezért a vidék is hivatva van, hogy a kérdésben latba vesse felfogását, még akkor is, ha különben a főváros helyi ügyeit a legnagyobb óvatossággal kerülni szándékozik.

Az opera és a nemzeti színház képviseli a magyar művészetet a külföld előtt és itthon, mind a kettő rá van utalva az egész ország jó akaratára. Országos intézetek s magasabb álláspontokról kell őket tekinteni s megítélni. Ezek előrebocsátása után meg nem foghatjuk, hogy a fővárosi sajtó egy része oly agitációt indított, mely alkalmas ez országos intézetek hitelét aláásni, kulturmissziójukat megsemmisíteni.

A távolból tekintve, a budapesti operaház egészen másképp test, mint a közvetlen közel koverodésében. Ugy találjuk, hogy említett műintézeteink magas európai színvonalon állnak és sok nagy város számára mintául szolgálhatnak. Ugy találjuk, hogy magyar operánkra büszkék lehetünk. Oly büszkék, mint bármely külföldi metropolis a magáéra. Végül úgy látjuk, hogy kiesínyes indokok azok, melyeket a sajtó az intendáns személyével szembe állít és ezért köpösek vagyunk befolyás nélkül és részrehajlatlanul megkísérlni ez indokok bírálatát. És itt mindenekelőtt indíttatva érezzük magunkat az intendáns korrektségét kiemelni, aki hivataloskodását illetőleg fegyelmi vizsgálatot kért maga ellen és magán életére vonatkozólag egy terjedelmes, minden gentlemant tökéletesen kielégítő nyilatkozatot tett.

Ezzel szemben állnak csekélyebb értékű művésznők, vagy olyanok ambíciói, akik azok akarnak lenni. Szemben áll vele egy öregebb kiszolgált és egy

fiatalabb tehetségtelen gárda becsúgya; néhány zsurnalisztikai protektor hiábavalónak bizonyult és siker nélkül maradt protekciója néhány hetvenkedő tudósító és színházi kritikák bántott hiúsága.

Ezt mi a vidéken jobban látjuk, mint az érdekeltek a fővárosban és ezért nem átaljuk az ügyet olyannak tekinteni, amelyre sem a két műintézet, sem az intendáns okot nem adott, hanem olyannak, amely méltatlan, tisztán személyes motívumokból eredt és magán érdekeknek szolgálni van hivatva.

Ezeket a körülményeket okvetlen méltatni kell. Nem szabad örökösen egy egy értett, vagy kielégítetlen becsúgy meséin és groteszk tulsáin nyargalni ha nagy kulturális célokat akarunk előmozdítani vagy azok elérésére törekszünk.

Közigazgatásunk a múlt évről.

(Folytatás.)

Az állati betegségek terjedésének megakadályozása végett az 1888. évi VII. t. cz. vonatkozó §-ában s az 1895. évi 36599 sz. a. sortésvészre vonatkozó körrendelet értelmében fogantatott elzáró és fertőtlenítő intézkedések kedvező eredményre vezettek s nagy részben ezeknek köszönhető, hogy ezen betegségek nagyobb mérvet nem öltöttek.

Az állategészség rendőri intézmények működése kielégítő volt, mulasztás vagy ennek folytán káros következmény észlelhető nem volt.

Az állattenyésztés emelése érdekében a tenyésztőanyagoknak jó apaállatok által való emelése feltétlenül szükséges. Ez azonban csakis állami segítség mellett lehetséges, mert a községek egyesek jelen szegény viszonyok között állandó neves tenyészetekből segély nélkül apaállatokat beszerezni képtelenek. Indokolt lenne egy szüzgulya beállítás, hol az úszók korai üzekedése megakadályoztassék és a fajtovábbi elcsenevessződésének gát vettetőnk.

A lótenyésztés emelése végett a megye területén 2 kisebb csikótelep lenne beállítandó és az állami mőnek kiosztásánál a tenyészanyag s máltányos igényekre több suly lenne fektetendő. Mert a meddig olyan eljárás gyakoroltatik, hogy a törvényhatóság területére felállított 43 drb. apamén között alig adatik néhány darab olyan, mely a tenyésztést emelni képes, addig e téren haladás nem remélhető.

Általában a legelők lehető kiterjesztése kívánatos, miután ez az adott viszonyok között csupán az erdőknél lehetséges, a befásítások korlátozandók lennének.

Az 1894. XII. t. cz. nek a köztenyésztésre szánt községi apaállatok beszerzése s eltartására vonatkozó III. fejezetének határozmányai végrehajthatnak s a községek el vannak látva kellő számú apaállatokkal.

Az állattenyésztési felügyelő pár hóval előbb nevezetve ki, kiterjedtebb tevékenységet még nem fejtethet ki.

A községi faiskolák állapota általában nem kielégítő. A legtöbb községben a faiskolának szükséges tér kijelölésénél nem jutottak tovább, akárhányszor idáig sem. A törvény s vonatkozó törvényhatósági szabályrendeletnek szigorú alkalmazása után remélhetjük csupán, hogy faiskoláink nemcsak papíron, hanem természetben is létezni fognak.

A kopár területek és vízmosások befásítása körül jelentékeny haladás mutatkozott, a mennyiben több község dícséretes munkát végzett jelentékeny kiterjedésű kopárok befásítása által.

Ezek közül első sorban megemlítendők Erősd és Árapatak községek, melyek közül az elsőnek 100 frt, utóbbinak pedig 80 frt segélyt utalványozott ki a földmívelésügyi miniszter ur ó nagyméltósága a kopárok befásításánál teljesített sikeres munkásságukért.

A közutak nincsenek befásítva, e tárgyban alkotott törvényhatósági szabályrendelet effectualitására vár.

A mesterséges borok készítésének s azok forgalomba hozatalának tiltásáról szóló 1893. XXIII. t. cz. kielégítő hatással van. Ezen törvény határozmányaival szemben említésre méltó visszaélések nem fordultak elő.

A lefolyt évben a mezőgazdasági munkaviszonyok nem voltak kielégítőek. Munkáshiánnyal küzdött a gazdaközösség nagyrésze.

Agrár szociálistikus mozgalmak nem voltak.

Átlagos munkabérek a törvényhatóság területén: s sepsi és kézdi járásokban nyáron és őszön férfi ellátás mellett 60—80 kr.; télen és tavaszon 40—60 kr.; női munkás szintén ellátás mellett nyáron és őszön 40—60 kr.; télen és tavaszon 35—55 kr.; gyerek nyáron és őszön 35—50 kr.; télen és tavaszon 20—40 kr. napi bért kap. Az orbai járásban tavaszi munka idején 30 kr., nyári 50 kr., őszi 40 kr. napi bért kapnak természetben kiszolgáltatandó ellátás mellett.

(Folytatása következik.)

Ujdonságok.

— **Kinevezés.** A király Bartha Ignác csikszeredai kir. ügyészt a veszprémi kir. törvényszékhez bírónak nevezte ki.

— **Miniszeri elismerés.** A vallás- és közoktatásügyi miniszter a kézdívásárhelyi tanító körnek az ottani polgári fiúiskola és az ottani „Erzsébet” árvaleánynevelő intézet javára egyenkint 100 forint tőkével tett alapítványaiért elismerését nyilváníttotta.

— **Időjárásunk.** Több mint egy évig szomjuhozta a föld az esőt, mely múlt évben ugyancsak szűkőn jutott. Most már kaptunk oly bővön az áldásból, hogy már kezd sok is lenni. Napok óta hull az eső csaknem szakadatlanul. A vetések némely helyeken kezdettek eldőlni s a kiáradt vizek elárasztották a réteket. Ha az eső még egy pár napig tart, a gazdaközösség szép reményei alaposan megcsappannak. Orbán napja elmúlt fátyol nélkül s félt, hogy a tenger eső több kárt fog előidézni, mintha egy kis fagy lett volna.

— **Székelvények érdekében.** A keresedelemügyi m. kir. miniszter ur a következő értesítést intézte megénk főispánjához: Nagyméltóságú főispán Ur! Kaposoliban az 1891. évi április hó 18-án 9616 sz. a. kiadott leirattal értesitem Nagyméltóságodat, hogy a m. kir. államvasutak gépgyára és a diósgyőri m. kir. vas- és acélgépgyár felügyelő bizottságának f. évi április hó 15-én 8640 sz. a. hozzám intézett jelentése szerint a f. évi március hó 15-ike óta csak a diósgyőri gyárba vétetett fel székelvényvidéki munkás, még pedig egy vasöntő. A budapesti gépgyárba a jövő hó folyamán több ügyes vasgyalusz lesz felvehető. Fogadjon Nagyméltóságod kiváló tisztelettel őszinte nyilváníatát. Budapest, 1897. május hó 13-án. A miniszter megbízásából: Kvassay s. k. miniszteri tanácsos.

— **Ápolónők felvétele.** A magyar vöröskereszt egylett 1897. évi július hó elején új betegápolónői tanfolyamot nyit az Erzsébet kórházban. A betöltendő 11 helyre pályázhat minden feddhetlen előéletű nő 20—40 életév között, ki erkölcsi jobb meggyőződésből, hivatásszerűleg kíván az ápolónői életpályára lépni. A kérvények a szükséges okmányokkal felszerelve legkésőbb folyó évi június hó 24-éig terjesztendő be a magyar vöröskereszt egylett igazgatóságához (IV. Keeskméti utca 5.), hol a közelebbi feltételek is megtekinthetők. A folyamodványhoz melléklendő: a) keresztlevél, illetőleg anyakönyvi kivonat; b) ha az illető férjezett, vagy kiskoru, bejegyezése a férjnek, szülőknek, vagy gyámnak; c) erkölcsi bizonyítvány, mely vidéken az illető lelkészi hivatalból, nagyobb városokban az illetékes hatóság által is kiállítandó; d) hiteles bizonyítvány arról, hogy magyarul és esetleg németül is beszélni, írni és olvasni tud s kellő felfogási képességgel bír; e) hatósági bizonyítvány folyamodó családi viszonyairól és foglalkozásáról; f) egészségi és himlőoltási bizonyítvány.

Közigazdaság.

Utmutatás a ragadós száj- és körömfájás ellen való védekezésre és ezen betegség gyógyítására. Kiadja a földmívelésügyi m. kir. miniszter.

I.

Védekezés a ragadós száj- és körömfájás ellen.

(Folytatás.)

Az állatokon a fertőzés után a betegség rögtön nem vehető észre, mert néhány nap telik el addig, míg a betegség jelei kezdenek mutatkozni. Azt a

néhány napi időt, a mely a fertőzés megtörténte s a betegség kitörése között lefoly, lappangási időnek (incubatio) nevezzük.

Minthogy a ragadós száj- és körömfájás lappangási szaka 5 napnál hosszabb nem szokott lenni, egy heti elkülönítés és megfigyelés elegendő. Ha ennyi idő alatt az állat a rag. száj- és körömfájásban beteg nem lett, nyugodtak lehetünk az iránt, hogy nem hozták magukkal a betegséget, tehát nem is fogják jószágainkat befertőzni.

Az ilyen vesztőglés különben járványmentes időben is mindig nagyon hasznos, mert más ragadós betegségek ellen is ez véd meg a lehathatósabb módon.

Mindazonáltal lehetséges, hogy minden óvatosság dacára, mégis csak fellép a baj állataink között; ilyenkor igen fontos annak mielőbbi felismerése, hogy a szükséges óvintézkedéseket, a baj továbbterjedésének megakadályozása végett, idejekorán megtehessek.

Száj- és körömfájásban a szarvasmarhák, juhok és sertések tömegesen megbetegednek. Az első jel az, hogy a betegek kezdetben rosszul esznek, lassan rágnak, esamesognak és szájukból sok nyál csurog ki. Ha a körömök is fájnak, akkor az állatok sántítanak vagy folyton fekszenek.

Ha a betegek száját kinyitjuk, azt látjuk, hogy az piros és kezünkkel forrónak érezzük; azonkívül láthatunk a szájon hólyagokat és piros foltokat. A sántító állatok körme körül és a körömhasadéokban a bőr forró, dagadt, később pedig rajta hólyagok találhatók, melyeknek helyén azután varrak keletkeznek. Teheneken gyakran a tőgy is megbetegszik, a mikor annak bimbói pirosak, dagadtak és rajtok hólyagok képződnek, melyek szintén elvarrasodnak. A kifejt tej ilyenkor gyakran sárgás színű és könnyen megsavanyodik, vagy pedig vizes és keserű.

Ha állatainkon ezeket a tüneteket vagy csak némelyeket közülök észreveszszük, akkor az első teendő az egészséges állatokat a betegtől rögtön elkülöníteni. Leghelyesebben úgy járunk el, hogy azokat az állatokat, a melyek egészségeseknek látszanak és betegekkel még nem érintkezettek vagy tiszta istállóba állítjuk, vagy oly legelőre tereljük, melyről feltehető, hogy rajta betegek nem jártak.

Ha ez nem lehetséges, akkor legalább a betegeket külön állítjuk és külön személyzet gondjaira bizzuk, az egészségesek tartózkodási helyét pedig gondosan megtisztogatjuk s ha csak lehetséges, fertőtleníttük is.

A mint kiütött a száj- és körömfájás, azt a törvény értelmében azonnal be kell jelenteni a község előljáróságának, hogy ez azután a szükséges óvintézkedések megtételével a betegség továbbterjedését megakadályozhassa.

Ha a betegség fellépésekor az állatok rögtön elkülönítésével elkerülni volna és fenforog a lehetőség annak, hogy az egészségesek a betegekkel akár közvetlenül, akár közvetve, a ragály terjesztésére alkalmas tárgyakkal és személyekkel érintkezhetek, vagy ha egymásután újabb megbetegülések jelentkeznek, akkor az állattólományban a járvány lefolyását nagyban elősegíthetjük azáltal, hogy az egészséges állatokat mesterségesen megbetegítjük. Ezen eljárás abban áll, hogy azon betegek kiesurgó nyálát, a melyeknek szájában hólyagok láthatók, felfogjuk s ezzel beojtjuk az egészségeseket.

Az ojtás igen egyszerűen történik s azt kétféleképpen végezhetjük: vagy letöröljük tisztára az egészséges állatok ajkainak belső felületét és erre bodörzsljük a beteg állat nyálát durva vászondarab segítségével, vagy pedig ily nyállal beszennyezzük durva szálú takarmányt s ezt megtehetjük az egészségesekkel. Így beojtani csak szarvasmarhát szoktunk.

Az ojtás azért hasznos, mert ezáltal az egész állomány közel egy időben betegszik és gyógyul meg, míg különben a betegség lassankint ragad át egyik állatról a másikra, miáltal az állomány egészsége csak hosszú idő múlva áll ismét helyre. Továbbá az ily módon mesterségesen létesített betegség rendszeren kevésbé súlyos, ennél fogva rövidebb idő alatt gyógyul meg. A beojtott szarvasmarhákknak rendszeren háromnegyed része betegszik meg szájfájásba. Hogy szájfájáshoz az ennél súlyosabb körömfájás ne társuljon, a beojtott állatok lábait az alomnak sűrű megujtása által szárazon kell tartani.

Papirkereskedés

az emeleten

Van szerencsém a n. é. közönség szíves tudomására hozni, hogy id. Jancsó Mózes kereskedő üzlethelyisége fölé az emeletre a helyi viszonyoknak megfelelőleg

PAPIRKERESKEDÉST ÉS NYOMTATVÁNYRAKTÁRT

rendeztem be, a hol mindennemű irodai és levélpapírokat, irodai szereket, tintákat, tintatartókat, irodai és zsebkönyveket, virágpapírokat és virágleveleket, csokortartókat, stb. a legdusabb választékban, olcsó árak mellett árusítok el. Továbbá bátor vagyok becses figyelmébe ajánlani újabban gőzhajtásra berendezett

KÖNYVNYOMDÁMAT,

melyet elláttam a legújabb czimírásokkal úgy, hogy a tekintetben minden igényeket képes vagyok kielégíteni, a legjutányosabb árak mellett.

Ezzel kapcsolatban tudatom, hogy megrendelőim kényelmére való tekintetből

KÖNYVKÖTÉSZETET

is rendeztem be, melyet szintén elláttam a legújabb vágó-, fűző-, lyukgató- és számozógépekkel, mi által megrendelőim meg lesznek kímélve attól, hogy a szakmába vágó munkáikkal külön fáradszanak, s így nem csak a nálami megrendelt, hanem úgy új könyvek, folyóiratok stb. kötését, valamint régi könyvek javítását a legegyszerűbbtől a legdiszesebbig igen jutányos árak mellett eszközölöm.

Ugy a n. é. közönség, a valamint hivatalok szíves pártfogását ezutánra is kérve maradtam

tisztelettel:

II. Jancsó Mózes,
nyomdatulajdonos.

Feltűnő

olcsó árak!

Hirdetések lapunk kiadóhivatalában felvételnek.

M. kir. államvasutak.

Érvényes 1896. máj. 1-től.

M E N E T R E N D.

BRASSÓ-BUDAPEST.

Keleti vonal.

Érvényes 1896. máj. 1-től

Á l l o m á s o k	Vegyes vonat	Személy- vonat	Gyors- vonat	Á l l o m á s o k	Vegyes vonat	Személy- vonat	Gyors- vonat
Brassó (vendéglő)	regg. 5.08	este 7.48	d. u. 2.45	Medgyes	ind. regg 10.55	éjjel 12.45	
Botfalva	5.39	8.03		Kis-Kapus (vend., elág. Szab. felé) (érk.)	11.14	1.01	
Földvár	5.58	8.12		ind.	11.41	1.35	
Mogyorós	6.17	8.47		Tóvis (vend., elágazás Arad felé) (érk.)	d. u. 1.29	3.06	este 7.59
Apáca	6.36	9.01		ind.	1.55	3.38	8.06
Köpecz	6.55	9.19		Nagy-Enyed	ind.	2.17	3.59
Agostonfalva	7.02	9.25		Kocsárd (vend., elágazás Maros- Vásárhely felé)	érk.	2.56	4.33
Alsó-Rákos	7.19	9.41		ind.	3.06	4.43	
Homoród	7.45	10.03		Gyères (elágazás Torda felé)	érk.	3.37	5.12
Kacsa	8.02	10.16		ind.	3.47	5.18	
Bene	8.23	10.36		Kolozsvár (vendéglő)	érk.	5.24	regg. 6.45
Erked	8.43	10.51		ind.	este 6.13	7.00	10.45
Héjasfalva (elág. Udvarhely felé)	9.12	11.6		Nagy-Várad (vendéglő)	érk.	8.—	11.17
Segesvár (vendéglő)	9.35	11.33		ind.	11.04	d. u. 11.32	2.30
	9.42	11.40		Budapest	érk. regg. 5.45	este 8.10	regg. 7.04

Kézdi-Vásárhely—brassói vasut.

	Sz. v.	Sz. v.	V. v.		Sz. v.	V. v.	Sz. v.
Kézdi-Vásárhely	indul reggel 4.56	délután 10.15	2.37	Brassó	ind. reggel 5.20	délután 8.50	3.00
Imecsfalva	5.09	10.38	2.54	Szász-Hermány	5.34	9.09	3.14
Páva-Zabola	5.22	10.51	3.11	Prázmár	5.53	9.33	3.34
Kovácsna	5.38	11.08	3.43	Kökös	6.04	9.46	3.45
Barátos	5.55	11.24	4.03	Uzon	6.15	10.06	3.57
Nagy-Borosnyó	6.07	11.38	4.27	Kilyén	6.27	10.21	4.09
Eresztvény	6.24	11.55	4.43	Sepsi-Szentgyörgy	6.45	10.49	4.27
Sepsi-Szentgyörgy	6.54	d. u. 12.25	5.23	Eresztvény	7.07	11.17	4.49
Kilyén	7.02	12.33	5.33	Nagy-Borosnyó	7.24	11.47	5.07
Uzon	7.15	12.46	5.54	Barátos	7.45	12.16	5.28
Kökös	7.25	12.56	6.07	Kovácsna	8.08	12.48	5.46
Prázmár	7.45	1.16	6.34	Páva-Zabola	8.19	1.01	5.59
Szász-Hermány	8.01	1.32	6.54	Imecsfalva	8.31	1.19	6.03
Brassó	8.15	1.46	7.12	Kézdi-Vásárhely	8.45	1.37	este 6.27

Ny. Ifj. Jancsó Mózesnél K.-Vásárhelyen